



Når husdyr skader ting

Forfatter

Karianne Aamdal Lundgaard, senioradvokat i Advokatfirmaet Lund & Co DA

Sammendrag

Det er kanskje ikke en VG-overskrift verdig, men en praktisk viktig problemstilling for dyreeiere: Hvem har ansvar når husdyr gjør skade på ting? Killinger på beite er ikke bare søte når billakken er slikket av og panseret er bulket. Men hvor langt går dyreeiers ansvar for materielle skader?

Publisert

2018

Referanse

Sau og Geit Nr. 2/2018

Utskriftsdato

08.06.2023 www.fag.nsg.no

Når husdyr skader ting

Det er kanskje ikke en VG-overskrift verdig, men en praktisk viktig problemstilling for dyreeiere: Hvem har ansvar når husdyr gjør skade på ting? Killinger på beite er ikke bare søte når billakken er slikket av og panseret er bulket. Men hvor langt går dyreeiers ansvar for materielle skader?

Tekst: Karianne Aamdal Lundgaard, senioradvokat i Advokatfirmaet Lund & Co DA

Rettspraksis om dyr som gjør skade er mangfoldig. Særlig hunder og hester er godt representert innenfor både personskade og tingskade. Fra 2016 finnes det blant annet en kurios sak om en elghundeier på elgjakt som ble holdt ansvarlig for skader som en jaget elg påførte et utendørsbasseng. Saker om *sauer og geiter* som voldet skade er det færre av i domstolene, men skade voldt av sau eller geit på bil parkert i utmark er en ikke uvanlig sommerforeteelse. Hvem har i et slikt tilfelle ansvar for å dekke utgiftene til å utbedre skaden – dyreeier eller bileier?

Ansvarsgrunnlag: Objektivt ansvar eller skyldansvar?

For å bli erstatningsansvarlig, som dyreeier eller annet, må det foreligge et ansvarsgrunnlag. Ansvarsgrunnlag kan statures hvis man har utvist *uaktsombet*, enten fordi man handlet i strid med hvordan man «burde» i en gitt situasjon, eller fordi man unnlot å handle når man «burde» handlet. Hester som løper fritt i nærheten av en motorvei og ut i veibanen med påfølgende skade på biler, er typisk en situasjon der dyreeier *burde* ha hatt en innhegning for å hindre hestene i å løpe ut i veien.

En annen sak er at det å eie et dyr *i seg selv* kan være et grunnlag for å statuere et ansvar. Man trenger altså ikke å ha vært uaktsom i sitt dyrehold, men man kan likevel bli erstatningsansvarlig for skade som dyret påfører på *objektivt grunnlag*. I slike tilfeller har lovgiver slått fast at dyreeier er nærmest til å bære ansvaret om slik skade oppstår.

Objektivt ansvar ved personskade – skyldansvar ved tingskade

Helt frem til 1985 var lovreglene om skade voldt av dyr regulert i Christian den femtes

«Norske Lov av 1687». Her var det uttrykkelig nevnt hest, naut, fe og hund, og det var uklart hvilke andre dyr som ble omfattet av bestemmelsen i tillegg til de som var nevnt. I dag er reglene i *all hovedsak inn tatt i skadeserstatningsloven av 1969 i § 1-5*. I bestemmelsen er det trukket et skille mellom skade på *person* og skade på *ting*. Ved skade på person er ansvaret for dyreeier strengere enn ved skade på ting. Hvis vi bruker geita som ødelegger billakken som eksempel, er spørsmålet hvem som har ansvar for skaden. Dersom man ikke har beiterett for dyra der skaden skjer, følger ansvar for skade av beitelova (*Lom om ymse beitespørsmål av 1961*). Dersom dyra gjør skade der det ikke er beiterett, er utgangspunktet *objektivt ansvar* for skade som dyra påfører eiendom og avling.



I dette tilfellet kan neppe dyreholder anklages for ikke å ha utført «tilbørlig tilsyn».

Hva innebærer «tilbørlig tilsyn?»

La oss bare innledningsvis slå fast at det er en forutsetning at dyreeier har beiterett i området. For skade som sau og geit voldet

på bil, er det *skadeserstatningsloven nr. 4 i § 1-5* som er det aktuelle alternativet. Her følger det av ordlyden at materielle skader (som ikke er regulert i nr. 1-3), plikter dyreeier å erstatte *«dersom han har latt det mangle på tilbørlig tilsyn eller på annen måte ikke har gjort det som er rimelig å kreve for å hindre skade»*. Ordlyden legger opp til en bred vurdering av om dyreeier har vært aktsom i sitt dyrehold. Når dyr beiter i store utmarksområder må det tas hensyn til at det for dyreeier er vanskelig å føre tilsyn med dyra på jevnlig basis.

Økonomisk sett vil det være byrdefullt, og praktisk sett meget vanskelig. At dyreeier må ha *«tilbørlig tilsyn»* med dyra i andre sammenhenger for å hindre at dyra går seg fast - utsettes for rovdyrangrep eller blir skadet - er ikke det samme som at det må føres tilsyn med parkeringsplasser i utmark for å hindre at dyra skader biler. Sannsynligheten for at det skjer er langt lavere enn for andre typer skader. Når geit eller sau skader en bil parkert i utmark, vil det som hovedregel ikke skyldes uaktsomhet fra dyreeiers side. Dermed er dyreeier heller ikke erstatningsansvarlig. Men det kan likevel være konkrete forhold som tilsier at dyreeier ikke har hatt *«tilbørlig tilsyn»* med dyra, slik at dyreeier likevel blir ansvarlig. I vurderingen av dyreeiers ansvar kommer også den potensielle skadelidtes forhold inn: Ved å parkere bilen i utmark der det er beiteområder for sau og geit, har skadelidte til en viss grad akseptert en risiko for skade. Bileieren kan f.eks. enkelt og relativt rimelig sette opp et elektrisk bånd rundt bilen for å forhindre dyr i å skade bilen.

Kasko dekker - uavhengig av årsak

Praktisk sett blir spørsmålet om ansvar for skade sjeldent satt på spissen, noe som henger sammen med at mange biler har en kaskoforsikring. En kaskoforsikring for bil er en totalforsikring som dekker skader uavhengig av årsak, og som dermed også vil dekke skader som er påført av geit og sau. Det kan naturligvis avhenge noe av vilkårene hvor langt dekningen går, men hovedregelen er at slike skader vil være dekket. Der bileier ikke har kaskoforsikring, som man ikke plikter å ha, kan spørsmålet om dyreeiers ansvar oppstå. Men som nevnt i forrige avsnitt skal det en del til for at dyreeier anses å ha vært uaktsom i den situasjonen som er beskrevet.

Friluftsløven § 9

I skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 5 fremgår det at det kan gjelde særlige ansvarsregler for dyr i andre lover. I friluftsløven § 9 nr. 5 er det en særregulering av dyreeiers ansvar. Der heter det nemlig:

«Teltning og ferdsel må skje på eget ansvar for skade som dyr kan påføre personer, telt og andre eiendeler.»

Der folk bruker allemannsretten til å ferdes og telte i utmark, gjelder det altså en særregel som kan innskrenke det ellers objektive ansvaret for personskade. Vanligvis har dyreeier objektivt ansvar for skade på person, men der skaden skjer i forbindelse med teltning og ferdsel i utmark, overføres ansvaret til den som ferdes ute. Men dette er bare et utgangspunkt. Det kan tenkes at dyreeier likevel blir ansvarlig på grunnlag av det ulovfestede uaktsomhetsansvaret. For eksempel der en slipper ut en illsint okse for å skremme vekk teltere og personer eller ting blir skadet.



Om Lund & Co DA

Lund & Co DA er det største advokatmiljøet for energi-, miljø- og utmarksrett i Norge. Selskapet bistår grunneiere i saker om fast eiendom og tilhørende rettigheter, og i saker om rovvilterstatning og annen erstatning som følge av offentligrettslige reguleringer og vedtak.

Artikkelforfatter Karianne Aamdal Lundgaard er senioradvokat i Lund & Co DA og har energi, naturressurser og utmark som sitt hovedarbeidsfelt. Lundgaard er leder av Advokatforeningens lovutvalg for reindrifts- og samerett.